

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum charitas sit forma virtutum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

in precedendo à delectabilibus ultra humanum modum: sed circa amorem Dei non inest aliqua imperfectio, quam oporteat per aliquod donum perficere: unde charitas non ponitur donum virtutis, quæ tamen excellentior est omnibus donis.

ARTICVLVS III.

Utrum charitas sit forma virtutum.

2. 2. q. 25. art. 3.

TERTIO queritur, vtrum charitas sit forma virtutum. Et videtur, quod nõ. Forma enim dat esse & speciem ei cuius est forma: sed charitas non dat esse & speciem cuiuslibet virtuti. ergo charitas non est forma aliarum virtutum.

¶ 2 Præt. Formæ non est forma: sed omnes virtutes sunt formæ, sunt enim perfectiones quædam. ergo charitas non est forma virtutum.

¶ 3 Præt. Forma cadit in definitione eius cuius est forma: sed charitas non cadit in definitione virtutum. ergo charitas non est forma virtutum.

¶ 4 Præt. Ea quæ diuiduntur ex opposito, non ita se habent, quod vnũ sit forma alterius: sed charitas ex opposito diuiditur aliis virtutibus, vt patet 1. ad Cor. 13. Nunc autem manent fides, spes, charitas, tria hæc. ergo charitas nõ est forma virtutũ. Sed dicendum, quod charitas non est forma intrinseca virtutum, sed exemplaris.

¶ 5 Sed cõtra, Exemplatũ trahit speciem ab exemplari. Si igitur charitas est forma exemplaris omnium virtutum, oēs virtutes trahunt speciem ab ipsa. ergo omnes virtutes essent vnũs speciei, quod est falsum.

¶ 6 Præt. Forma exemplaris est, ad quã aliquid fit. nõ ergo est necessaria nisi ad hoc, quod res fiat. Si ergo charitas est forma exemplaris virtutũ, nõ erit necessaria charitas nisi ad generationẽ virtutum. Et ideo virtutibus habitis, non erit necessarium habere charitatem, quod patet esse falsum.

¶ 7 Præt. Exemplar est necessarium facienti, non autem vtenti iam factõ, sicut exemplar est necessarium ad transferendum librum, non autẽ ad vtẽdum libro iã scripto. Si igitur charitas est forma exemplaris virtutũ, non cõpetit nobis, qui virtutibus vtimur, sed Deo, qui in nobis virtutes operatur.

¶ 8 Præt. Exemplar potest esse sine exemplo. Si igitur charitas sit forma exemplaris virtutum, sequitur quod possit esse sine aliis virtutibus, quod est falsum.

¶ 9 Præt. Quælibet virtus hæt formã a suo fine & obiecto. Quod autẽ est p se formatũ, nõ indiget formã ab alio. Et ita charitas non est forma virtutũ.

¶ 10 Præt. Natura semper facit quod melius est. Multo igitur magis Deus: sed melius est aliqd esse formatum, q̄ informe. Cum igitur virtutes in nobis operetur Deus, videtur quod faciat eas formatas. Et ita non indigent formari a charitate.

¶ 11 Præt. Fides est quoddã spirituale lumẽ. sed lumen est forma eorum q̄ vñt in lumine. ergo sicut lux corporalis est forma colorum, sic fides est forma charitatis & aliarũ virtutũ, non autẽ charitas.

¶ 12 Præt. Ordo perfectionum est secundum ordinem perfectibilium: sed uirtutes sunt perfectiones potentiarum animæ. ergo secundum ordinẽ potentiarum est ordo virtutum: sed inter alias potentias animæ altior est intellectus ipsa voluntate. ergo & fides est altior charitate: & ita fides magis est forma charitatis, quàm e conuerso.

¶ 13 Præt. Sicut se hñt virtutes morales adinuicẽ, ita & theologice. Sed prudentia q̄ est in vi cognitua, informat alias uirtutes, q̄ sunt in vi appetitiua, scilicet iustitiam, fortitudinem, temperãtiam, & hmõi. ergo & fides quæ in cognitua est, informat charitatem, quæ est in appetitiua, & non e conuerso.

¶ 14 Præt. Forma virtutis est modus eius: sed finis est imponere modum appetitui, & nõ e conuerso. ergo fides q̄ est in ratione, magis est formã charitatis, quæ est in parte appetitiua, q̄ e conuerso.

¶ 15 Præt. Matth. 1. super illud. Abraham genuit Isaac, Isaac genuit Iacob, tunc dicitur quod fides genuit spem, & spes charitatem: sed omne genus recipit formam a generante. ergo charitas recipit formam a fide & spe, & non e conuerso.

¶ 16 Præt. In vno & eodem, potentia precedit actũ tẽpore. Si igitur charitas comparatur ad alias uirtutes ut actus & forma, sequetur, quod alie uirtutes prius tempore sint in homine quàm charitas, quod est falsum.

¶ 17 Præt. Informatio in moralibus, est ex fine: sed oēs uirtutes ordinantur sicut in finem ultimũ in uisionem Dei, quæ est tota merces, ut Aug. dicit, & q̄ succedit fidei. ergo oēs alie uirtutes formã recipiunt ex fine fidei. Et sic uidetur, quod fides sit forma charitatis magis quàm e conuerso.

¶ 18 Præt. Finis efficiens, & forma nõ inuicem determinant, sicut Phil. in 2. Phys. Sed charitas est forma virtutũ & motor earũ. ergo nõ est forma ipsarũ.

¶ 19 Præt. Illud a quo est principiu effendi, est forma: sed principiu esse spirituale est gratia, sicut in 1. Corin. 12. Gratia Dei sum id, quod sum. ergo gratia Dei est forma uirtutum, & non charitas.

SECONTRA est, quod Ambrosius dicit, quod charitas est forma & mater uirtutum.

RESPON. Dicendum, quod charitas est forma uirtutum, motor, & radix. Ad cuius emendationem sciendum est, quod de habitibus oportet nos habere actus iudicare: unde quãdo dicitur, quod est vnus habitus, est ut formale in actu aduersus habitũ, oportet quod vnus habitus se habeat ad aliuũ vt forma. In omnibus autem actibus uirtutis id, quod est ex parte finis est formale. Quod dicitur est, quia vnusquisq; actus formã & speciem recipit sicut formã agentis. vt calefactio sicut calorem. forma autem uoluntatis est obiectum ipsius, quod est bonum & finis, sicut intelligibile est forma intellectus. unde oportet quod id, quod est ex parte finis, sit formale in actu uoluntatis: unde id est, ipse actus, sicut ordinatur ad vnũ finem cadit sub forma uirtutis, & sicut ordinatur ad alium finem cadit sub forma uitiũ, ut patet de eo q̄ dicitur eodem synon. vel pp Deum, vel pp inane gloriã. Actus enim vnus uitiũ, sicut ordinatur ad finem aliter uitiũ, recipit formam eius, ut patet qui fornicatur vt fornicetur, materialiter quidem fur est, formaliter uero intemperatus. Manifestum est autem, quod actus omnium aliarum uirtutum ordinatur ad finem proprium charitatis, quod est eius obiectum, scilicet summum bonum. Et de uirtutibus quæ in moralibus manifestum est. Nam huiusmodi uirtutes sunt circa quãdam bona creata, quæ ordinantur ad bonum increatum, sicut ad ultimum finem. Et de uirtutibus aliis Theologicis idem manifestum est. Nam ens increatum, est quidem obiectum fidei, et uerum, & in quantum est appetibile hæt rationẽ boni, & sic tendit fides in ipsum, in quantum est appetibile, cũ nullus credat nisi uolens. Spei autẽ obiectum est ens increatum, in quantum est bonum, in quantum dependet ab obiecto charitatis. Est enim boni obiectum spei in quantum est desiderabile & consequibile. Nullus enim desiderat consequi aliquod bonum, nisi pp hoc q̄ amat ipsum: unde manifestum est quod in actibus omnium uirtutum est formale id, quod est ex parte charitatis. Et pro tanto est formale omnium uirtutum.

